

Voor elke koe een plaatsje aan het voerhek. Luxe of noodzaak? Kosten- en arbeidsbesparing zijn redenen om overbezetting te tolereren. Bij een onbeperkt aanbod van fris en smakelijk voer blijven nadelige gevolgen binnen de perken, maar ideaal is het niet.

# Voer aanbod cruciaal

Cees Jan Hollander: 'Drie koeien per vreetplaats geen probleem'

## Stefan Dorresteyn: 'Meer rust in stal bij onderbezetting'

Stefan (28) en Richard (18) Dorresteyn uit Zeewolde reserveren in hun fonkelnieuwe ligboxenstal voor elke koe een vreetplaats. De vierrijige ligboxenstal telt 230 lig- en vreetplaatsen en herbergt momenteel 160 melkkoeien. 'Vaarzen en ranglage koeien krijgen nu de ruimte om te vreten, ze staan allemaal aan het voerhek', zegt Stefan Dorresteyn. In de oude stal voerden de veehouders met een uithaalbak en was er geen mogelijkheid om veel bijproducten te voeren. 'Je zag dat drie kwart van de dieren het lekkerste voer wegvrat, de resten bleven over voor ranglage dieren.' Intussen hebben de broers, die het bedrijf in maatschap runnen met hun ouders, dat probleem onder de knie omdat een voermengwagen het rantsoen mengt. De ruime beschikbaarheid van vreetplaatsen is daarmee misschien minder noodzakelijk, maar volgens

Dorresteyn geen overbodige luxe: 'Een ander voordeel is de mogelijkheid om door te groeien, we willen richting de 200 melkkoeien.' Door het royale aantal lig- en vreetplaatsen is de capaciteit van de huisvesting bij Dorresteyn voorlopig geen knelpunt. De onderbezetting zorgt daarnaast voor extra rust in de stal. 'We hebben bewust naar de koerouting gekeken, een koe moet op elke plaats in de stal kunnen vluchten. De lage bezetting van het voerhek draagt daaraan bij.' De overgang naar een situatie van onderbezetting resulteert nog niet in een duidelijke productietoename. 'Omdat we vaarzen hebben aangekocht en nog maar acht maanden in deze stal melken, is het effect moeilijk in te schatten', zegt Dorresteyn. Hij kent maar één nadeel van zijn royaal uitgevoerde stalsysteem: 'Je bouwt een stuk duurder.'

Voor elke koe een vreetplaats bij familie Dorresteyn



**E**én op één is vanuit het oogpunt van de koe het optimum.' Cees Jan Hollander, deskundige voeding rundvee bij de Animal Sciences Group, draait er niet omheen. 'Vanuit het dier benaderd is overbezetting ongewenst, maar om diverse redenen accepteren veehouders een ontoereikend aantal vreetplaatsen.'

De gevolgen van een overbezetting vertalen zich vooral in een verminderde voeropname bij koeien met een lage rang. Volgens rundveespecialist Floré Mulder, werkzaam voor mengvoedercoöperatie De Samenwerking, loopt dit verlies op tot tien à twintig procent. 'Iedere kilogram lagere opname aan droge stof kost twee liter melk, vooral vaarzen en verse koeien zijn de dupe van een overbezett voerhek', zegt de specialist stellig. 'Het lekkerste voer is weggevreten als deze de ruimte krijgen, terwijl ze vaak wel volop krachtvoer vreten. In combinatie met een verminderde voeropname neemt het risico op een lemaagverplaatsing of pensverzuring sterk toe.'

Zowel Mulder als Hollander is van mening dat voldoende voeraanbod cruciaal is in het geval van overbezetting. 'Dominante koeien redden zich wel, maar dieren die lager in rang staan, moeten wachten. Voor deze groep moet voer overblijven als do-

minante koeien zich hebben volgevreten', aldus Hollander. De beperking op het kuddegedrag, het niet gezamenlijk kunnen vreten, is volgens hem niet bezwaarlijk. 'Een koe past haar patroon vanzelf aan en komt later naar het voerhek. Een bezetting van drie koeien per vreetplaats is geen probleem onder voorwaarde dat voor een koe voldoende goed voer bereikbaar is.'

### Eén arbeidspiek per week

Een voersysteem waarbij het aantal koeien de beschikbare vreetplaatsen aanzienlijk overtreft, is voorraadvoeding. Besparen op kosten en arbeid is volgens Hollander de belangrijkste reden om te kiezen voor dit systeem. 'Je hebt één keer per week te maken met een arbeidspiek. Als de blokken voer eenmaal zijn neergezet kost het voeren een veehouder dagelijks nog maar vijf minuten.' Bedrijven met een melkrobot zijn volgens Hollander minder kwetsbaar voor de gevolgen van overbezetting. 'Het kuddegedrag vermindert, de koeien nemen het voer gespreid over de dag op. Daardoor neemt de drukte aan het voerhek af en zijn minder vreetplaatsen nodig.'

Tijmen van Zessen

## Jan Pot: 'Dertig vreetplaatsen voor honderd koeien'

Het veiligheidsvoerhek van Jan en zoon Christian Pot uit Heemserveen biedt ruimte aan maximaal 30 koeien. Ruim 100 melkkoeien halen hier hun dagelijkse portie voer vandaan. 'Als je maar zorgt dat er continu voer binnen bereik voor het voerhek ligt kun je heel ver gaan', zegt Jan. 'Ik zie het als een uitdaging de capaciteit volledig te benutten. Vier koeien per plaats is volgens mij aanvaardbaar, ik heb zelfs vijf voerplaatsen per koe overwogen.' Tien jaar geleden startte het bedrijf met voorraadvoeding. Dagelijks voert de veehouder een door elkaar gehusseld rantsoen van eenderde maïs en tweede gras. 'Het is wel zaak om regelmatig het voer aan te duwen', zegt Jan. De gevolgen voor de voeropname blijken volgens de veehouder dan wel mee te vallen. 'Je zou verwachten dat de vaarzen tekortkomen, maar die erva-

ring hebben wij niet. In lactatiewaarde doen ze niet onder voor de overige koeien.' De veehouder heeft hoofdzakelijk economische motieven voor de drukbezette stal. 'Ruimte is volgens deskundigen erg belangrijk, maar wie gaat mij dat betalen?' Het systeem is volgens Jan efficiënt en maakt groei mogelijk zonder dat daar grote investeringen in de huisvesting voor nodig zijn. Van de oorspronkelijke 90 voerplaatsen verdwenen er 40 voor extra ligboxen en doorsteken. Met de komst van de melkrobot verdwenen nog eens 20 vreetplaatsen. Het automatisch melksysteem nam niettemin de piekbelastingen bij het voerhek weg. 'Doordat we met een melkrobot werken, verspreidt het koeverkeer zich over de dag. Het valt me soms op dat het voerhek niet volledig bezet is.'

Christian Pot heeft vanaf de balustrade van de robot zicht op de voerplaatsen

